

УДК 636.598:636.082

© 2016

М.Д. Петрів,
кандидат сільсько-
господарських наук

Л.Я. Слобода

Н.М. Загорець

*Інститут сільського
господарства Карпатського
регіону НААН*

О.М. Слобода,

кандидат сільсько-
господарських наук

*Львівський національний
університет ветеринарної
медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького*

ПЛЕМІННІ ТА ПРОДУКТИВНІ ВЛАСТИВОСТІ ОБРОШИНСЬКИХ СІРИХ І БІЛИХ ГУСЕЙ ЗА ЇХ РОЗВЕДЕННЯ

Мета. Удосконалення племінних та продуктивних властивостей оброшинських сірих і білих гусей за розведення «у собі», що дало змогу зберегти цінні властивості вихідного поголів'я. **Методи.** Селекційно-племінну роботу проводили з використанням інструментальних методів і найновіших рекомендацій щодо застосування фізіолого-біохімічних маркерів з оцінки господарсько корисних ознак, контролю екстер'єрних показників та методів варіаційної статистики. **Результати.** Експериментально визначено, що середня несучість гусей у I групі становила 41 шт. яєць на голову, II — 40,5, III — 38,6, IV — 38,1 шт. яєць. Середня маса яйця у I групі становила 160,1 г, II — 162,4, III — 153,2, IV — 159,1 г. Запліднюваність яєць була вищою у гусок I групи — 84,3%. Вищою виводимістю характеризувалися гуси II групи — 76,5%. Збереженість молодняку у I групі була найкращою і становила 92%. **Висновки.** За результатами забою визначено, що помісні оброшинські білі гуси переважали ровесників за передзабійною живою масою, масою патраної тушки і їстівних частин тіла.

Ключові слова: гуси, несучість, запліднюваність, виводимість, збереженість молодняку, забійний вихід.

Нині птахівництво є найбільшим постачальником повноцінного тваринного білка, роль якого в харчуванні людей досить важлива [4, 10]. Розвиток птахівництва багато в чому залежить від селекційної роботи, спрямованої на удосконалення продуктивних і племінних властивостей, створення нових порід, ліній і кросів усіх видів сільськогосподарської птиці, а також повноцінної й збалансованої годівлі та впровадження нової високоефективної технології.

М'ясо молодих гусей висококалорійне і смачне. Делікатесом вважається гусяча печінка (фуа-гра), яку високо цінують на світовому ринку [1].

Навіть за пасовищного вирощування жива маса гусенят уже в 8–10-тижневому віці досягає 3,5–4 кг, а за інтенсивного — 4–4,5 кг при затратах концентрованих кормів до 3 кг

на 1 кг приросту. Тушка 8–9-тижневого гусеняти містить 17–18% протеїну, жиру — 21–22%. Енергетичну цінність м'яса гусей визначають з розрахунку: в 1 кг їстівної частини тушки гуски міститься 13,63–14,97 МДж (3256–3576 ккал) [5, 7].

Мета досліджень — удосконалення племінних і продуктивних властивостей оброшинських сірих і білих гусей за розведення «у собі», що дасть змогу зберегти цінні властивості вихідного поголів'я і тим самим забезпечити їх конкурентоспроможність у сучасних умовах. Ці дослідження проводили завдяки добору і підбору особин з високими продуктивними властивостями з метою одержання однотипної птиці, яка б відповідала запланованим параметрам продуктивності за поліпшених умов годівлі і вирощування [8, 10].

1. Схема проведеного досліджу, n=100

♀ ♂	Група			
	I	II	III	IV
	ОС (ОС×ВС) ♂	ОБ (ОБ×легарт) ♂	ОС ♂	ОБ ♂
ОС (ОС×ВС) ♀	X			
ОБ (ОБ×легарт) ♀		X		
ОС ♀			X	
ОБ ♀				X

Примітки: ОС — оброшинська сіра; ОБ — оброшинська біла; ВС — велика сіра; ОС♀×ВС♂, ОБ♀×легарт ♂ — помісі першого покоління.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводили в лабораторії дрібного тваринництва Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН та на ДП ДГ «Миклашів» Пустомитівського району Львівської області в 2013–2014 рр.

Об'єктом досліджень був молодняк оброшинських білих і сірих гусей, велика сіра та легарт від інкубації до 26-тижневого віку. Селекційну роботу проводили способом індивідуально-масового добору, спрямованого на закріплення стандартних для кожної породної групи ознак. Перед початком племінного періоду самців і самок усіх породних груп індивідуально оцінено за екстер'єром, типовістю оперення, живою масою. Протягом продуктивного періоду на груповому рівні проведено облік несучості, заплідненості, виводимості яєць, виведення молодняку. У добовому віці проведено жорсткий добір гусенят за екстер'єром. У процесі вирощування гусенят з живою масою, меншою середнього значення по стаду, у 9- та 26-тижневому віці було вибракувано. За зовнішніми ознаками проведено добір гусей з добре розвинутими м'ясними формами за відсутності у них дефектів екстер'єру та визначено проміри статей тіла, асоційовані з м'ясними формами, а також враховано збереженість молодняку до 9-тижневого віку [3, 9].

З наявного в господарстві поголів'я гусей сформовано 4 групи птиці по 100 гол. у кожній, які на період парування та яйцекладки (січень — травень) знаходилися нарізно за належного рівня годівлі та режиму утримання. Облік несучості проводили щодня з обчисленням індексу форми яєць способом лінійного вимірювання, зважування і добору за цим показником та масою їх для інкубації. Нагромаджували інкубаційні яйця і контролювали їх зберігання щонайбільше 14 днів, після

чого яйця відправляли на інкубацію, яку проводили згідно з відповідними інструкціями. Матеріали досліджень обробляли методом варіаційної статистики на основі розрахунку середнього арифметичного (M), середньо-квадратичної похибки (m) [4].

Молодняк, починаючи з 1-добового віку, мітили і розділяли для вирощування згідно з генотипом (табл. 1).

Із 1- до 21-тижневого віку гусенят годували комбікормом за спеціально розробленим рецептом [6] (табл. 2).

Біологічно активні речовини — вітаміни і мікроелементи додавали до комбікорму в складі преміксу. На 1 т комбікорму додавали вітамінів:

2. Рецепт комбікорму для гусенят підслідних груп, %

Компонент	Вік, тижнів	
	1–3	4–12
Дерть:		
кукурудзяна	24	24,5
пшенична	30,3	35,3
ячмінна	15	15
Макуха соняшникова	12	5
Дріжджі кормові	10	7
Борошно:		
рибне	3	4
м'ясо-кісткове	1	2
кісткове	1	1
Сіль	0,2	0,2
Крейда	2,5	2
Жир кормовий	–	3
Премікс	1	1
Разом	100	100

A — 10 млн ІО; D₃ — 1,5 млн ІО; B₁ — 1 г; B₂ — 2 г; B₃ — 10 г; B₄ — 500 г; мікроелементів: Mg — 50 г; Zn — 50 г; Cu — 2,5 г [6].

Поживність комбікормів залежно від віку гусенят становила: у віці 1–3 тижні — 283 ккал ОЕ та 19,9% сирого протеїну, 4–12 тижнів — 280 ккал ОЕ та 18,4% сирого протеїну.

Дослідження проводили з використанням інструментальних методів і рекомендацій щодо застосування фізіолого-біохімічних маркерів з оцінки господарсько корисних ознак, контролю екстер'єрних показників та методів варіаційної статистики [2].

Результати досліджень. Установлено, що жива маса дорослої птиці на початок яйцекладки становила: самки ОС — 6,25 кг, ОБ — 6,35, ОС (ОС×ВС)♀ — 6,45, ОБ (ОБ×легарт)♀ — 6,5; самці ОС — 7,15 кг, ОБ — 7,35, ОС (ОС×ВС)♂ — 7,45, ОБ (ОБ×легарт)♂ — 7,50 кг.

Несучість — важлива ознака продуктивності, яка залежить від породних та індивідуальних особливостей птиці, умов утримання та годівлі.

Одним з важливих показників в оцінці продуктивних і племінних властивостей є маса яйця, пов'язана зі статевою зрілістю, віком, несучістю, інкубаційними властивостями яєць та живою масою молодняку в 1-добовому віці.

Так, за тривалістю яйцекладки і кількістю знесених яєць I група переважала інші групи. Проте гуси II групи незначною мірою переважали гусей інших груп за масою і розмірами яйця.

Середня несучість гусей I групи становила 41 шт. яєць на голову, в II групі — 40,5, III — 38,6, IV групі — 38,1 шт. яєць. Водночас середня маса яйця у I групі становила 160,1 г, у II — 162,4, III — 153,2, IV — 159,1 г. Поряд

зі зважуванням щодня визначали довжину, ширину та індекс форми яєць. Ці показники у I групі становили: довжина яйця — 84,1 мм, ширина — 56,2 мм, індекс форми — 66,8; у II групі — відповідно 84,4, 56,1 та 66,5; у III — 83,2, 56,4, 67,5; у IV — 84 мм, 56,5 мм, 67,3.

Результати вивчення інкубаційних властивостей яєць свідчать про те, що запліднюваність була вищою у гусок I групи і становила 84,3%, що на 0,8% переважає цей показник у III групі, у II групі — 83,9%, що на 0,9% більша, ніж у IV групі. Вищою виводимістю характеризувалися гуси II групи — 76,5%. Цей показник становив: у I групі — 75,1%, III — 71 та IV — 75,2%. Одним з показників життєздатності молодняку гусей є його збереженість за період вирощування. З одержаних даних видно, що збереженість молодняку у I групі була кращою і становила 92%; у II — 91,8; III — 87; у IV — 89%. Отже, за результатами показників запліднюваності та збереженості переважала I група.

За нашими дослідженнями, маса гусенят за 1-шу добу істотно не відрізнялася (табл. 3). У 4-тижневому віці цей показник був вищим у гусенят II групи і становив: самці — 1,84 кг, самки — 1,81 кг. Така сама тенденція зберігалася у 9-, 12- та 21-тижневому віці: самці — 4,61, 5,37 та 5,81 кг, самки — 4,16, 4,98 та 5,46 кг відповідно.

Для повнішої характеристики продуктивних властивостей гусей у 9-тижневому віці був проведений забій, у результаті якого визначено морфологічний склад тушки та забійний вихід.

Аналізуючи дані забою, слід зазначити, що гуси II групи за всіма показниками

3. Динаміка живої маси піддослідних гусенят (M±m), кг

Група	Вік гусенят				
	1 доба	4 тижні	9 тижнів	12 тижнів	21 тиждень
	<i>Самці</i>				
I	0,101±0,016	1,78±0,12	4,32±0,23	5,00±0,26	5,37±0,26
II	0,104±0,020	1,84±0,15	4,61±0,24	5,37±0,24	5,81±0,26
III	0,103±0,014	1,58±0,13	4,05±0,25	5,01±0,29	5,31±0,20
IV	0,100±0,021	1,53±0,13	3,90±0,27	4,71±0,25	5,01±0,27
	<i>Самки</i>				
I	0,098±0,011	1,76±0,14	3,84±0,27	4,63±0,23	5,08±0,24
II	0,099±0,019	1,81±0,15	4,16±0,26	4,98±0,25	5,46±0,27
III	0,097±0,023	1,47±0,14	3,67±0,27	4,60±0,27	4,75±0,28
IV	0,097±0,017	1,43±0,13	3,59±0,22	4,25±0,23	4,59±0,23

переважали гусей інших груп: передзайбійна жива маса: самців — 4590 г, самок — 4152 г; маса патраної тушки: самців — 3001 г, самок — 2690 г; забійний вихід:

у самців — 65,4%, у самок — 64,8%; маса їстівних частин самців — 2726 г, самок — 2448 г; вихід їстівних частин: у самців — 59,4%, самок — 58,9%.

Висновки

Оброшинські сірі гуси характеризуються такими показниками продуктивності: несучість — 38,6 шт. на голову; маса яйця — 153,2 г; запліднюваність — 83,5%; виводимість — 71%; жива маса гусей в 9-тижневому віці: самці — 4,05 кг, самки — 3,67 кг; збереженість — 87%. Помісні оброшинські сірі гуси характеризуються відповідно вищими показниками: за несучістю — на 6,2%; запліднюваністю — 0,8%; виводимістю — 4,2%; живою масою гусей у 9-тижневому віці: самці — на 6,7%, самки — 4,6; збереженістю — 5%; за вищої маси яйця на 4,5%. Продуктивність оброшинських білих гусей характеризується такими показниками продуктивності:

несучість — 38,1 шт. на голову; маса яйця — 159,1 г; запліднюваність — 83%; виводимість — 72,5%; жива маса гусей в 9-тижневому віці: самці — 4,14 кг, самки — 3,59 кг; збереженість — 89%. Помісні оброшинські білі гуси мали вищі показники продуктивності: за несучістю — на 6,3%; запліднюваністю — 0,09%; виводимістю — 4%; живою масою гусей в 9-тижневому віці: самці — на 11,3%, самки — 15,8%; збереженістю — 2,8%; за вищої маси яйця — на 2,1%. За результатами забою визначено, що помісні оброшинські білі гуси переважали ровесників за передзайбійною живою масою, масою патраної тушки і їстівних частин тіла.

Бібліографія

1. Белинский И. Гусеводство Венгрии/И. Белинский//Птицеводство. — 1986. — № 12. — С. 38–39.

2. Инструкции по комплексной оценке племенных качеств сельскохозяйственной птицы (яичные и мясные куры, гуси, утки, индейки, цесарки)/Я.С. Ройтер, А.Д. Давтян, А.В. Егорова и др. — Сергиев Посад: ВНИТИП, 2007. — 28 с.

3. Лебедев П.Т. Методы исследования кормов, органов и тканей животных/П.Т. Лебедев, А.Т. Усович. — М.: Россельхозиздат, 1976. — 428 с.

4. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников/Н.А. Плохинский. — М.: Колос, 1969. — 256 с.

5. Розведення і відгодівля гусей (метод. реком.)/Ін-т землеробства і тваринництва західного регіону УААН. — Львів — Оброшине,

2005. — 30 с.

6. Свеженцов А.И. Программы нормированного кормления птицы/А.И. Свеженцов. — Днепропетровск: Арт-Пресс, 2008. — 160 с.

7. Слобода О.М. Особливості вирощування гусей-бройлерів в умовах приватних і фермерських господарств/О.М. Слобода, Л.Я. Слобода//Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. — Кам'янець-Подільський, 2009. — С. 142–143.

8. Тиллер Х. Направленное регулирование массы яиц/Х. Тиллер//Птицеводство. — 1992. — № 9. — С. 28.

9. Фисинин В.И. Оценка качества кормов, органов, тканей, яиц и мяса птицы/В.И. Фисинин, А.Н. Тищенко, Н.А. Егоров//Метод. руководство ВНИТИП. — Сергиев Посад, 1998. — 114 с.

10. Шаркова И. Генотип гусей/И. Шаркова//Птицеводство. — 1990. — № 8. — С. 29–30.

Надійшла 28.08.2015.